

sinó una fe alada, lliure i modelable, que pugui ajudar al proïsme en cada situació: també al proïsme amb rostre llatinoamericà. Sense el jou de l'immobilisme i la indiferència. —X.S.

El cas Veronese

Lluís Quintana i Trias, professor de Llengua i Literatura Catalanes a la Universitat Autònoma de Barcelona, és l'autor del llibre editat recentment per Fragmenta Editorial *Art i blasfèmia: El cas Veronese* (2019). Val a dir que hom resta encongit davant de l'erudició que s'hi mostra. El llibre va teixint amb múltiples referències un tapís que acaba mostrant el rostre del cas Veronese. Potser és la figura del tapís la que millor posa en relleu les qualitats del llibre, el qual es va desenrotllant en xarxa. Així mateix, és cert també que «el rostre de Veronese» el teníem —per dir-ho d'alguna manera— ja de bell antuvi. La tasca de l'autor és anar-lo teixint, donant-li gruix.

Quintana emmarca el cas Veronese en el context de la Inquisició de la Serenissima Signoria i la Contrareforma (amb el dogmàtic Concili de Trento), concretament la seva compareixença davant del Sant Tribunal el 18 de juliol del 1573, i dispara de manera radicular línies de reflexió que apunten i se sostenen en la idea força de la novetat radical del pintor Paolo Caliario, *il Veronese*, de posar títol a una obra seva acusada de blasfèmia: *La cena in casa di Levi*. Veronese «va trobar una sortida inesperada amb un procediment inusual a l'època: escriure un títol gràcies al qual un mateix quadre, només amb l'afegit d'unes poques lletres, canviava totalment el seu sentit i evitava, així, una acusació de blasfèmia». El sagrat Sant Sopar es reduïa a un sopar a casa de Leví (Lc 5,29) «i la celebració de l'Eucaristia s'havia convertit en una simple conversa amb uns recaptadors d'impostors», un tema suficientment profà per a sortir-se'n de l'envestida inquisitorial.

L'aniconisme (la prohibició de representar escenes sagrades mitjançant imatges) i la iconoclàstia (la seva destrucció), el decret legislatiu de la xxv sessió (que regula la imatgeria cristiana atorgant-li la finalitat de venerar els sants i d'instruir els fidels), les peces d'art creades a petició del client (com la que ens ocupa, que era un encàrrec per al refectori del monestir Santi Giovanni e Paolo), el manierisme com a tensió entre l'ideal i el real, o el *decorum* i la seva transgressió evangèlica, tots són temes tractats i traçats en el llibre.

Finalment, el recurs a Panofsky i les seves nocions de preiconografia, iconografia i iconologia reblen conceptualment l'entramat del llibre: «L'anàlisi preiconogràfica (ens movem en l'art figuratiu) identifica les formes representades com a objectes o *motius*, mentre que la iconogràfica relaciona els motius amb uns *temes*: en el pas de l'una a l'altra, els motius esdevenen, així, *imatges*, i les combinacions d'imatges són *històries* o *allegories*.»

La solució enginyosa de Veronese fou deixar fixada la interpretació de l'obra. En lloc de canviar els elements preiconogràfics, és a dir, les imatges (com li exigia la Inquisició), que duïen automàticament a una lectura iconogràfica determinada (el Sant Sopar), Veronese va optar per posar un títol dins del quadre mateix de tal manera que va esquivar la censura deixant intacta la seva obra. Potser és aquest títol («el text de la columneta és un títol») un dels fils que teixeixen l'obra. —X.S.

Grups de pregària

No sabem si amb el permís de la Junta Electoral Central, en diverses esglésies es fan pregàries pels presos polítics i els exiliats, com el Monestir de Sant Pere de les Puelles, a Sarrià (Barcelona), on cada dimecres, a tres quarts de set del vespre, fan una «pregària pels presos polítics, pels seus familiars, pel tribunal, advocats i testimonis». O com la Parròquia de Sant Francesc

d'Assís, de Reus, que va anunciar el mes de febrer passat que, mentre duri el judici, cada dimarts i dijous es reunirà un grup de pregària «per demanar justícia i la defensa dels drets humans en el judici dels encausats pel procés català», segons que n'informà *Nació Digital* (3.2.2019). Volen «demanar a Déu que sostingui en la veritat i la justícia els presos polítics però també les seves famílies, els magistrats, fiscals, advocats i periodistes». Aquest grup de pregària de Reus també va fer arribar una carta a tots els encausats, familiars, magistrats i advocats perquè sabessin «que un grup de cristians i altres creients els volem sostenir amb la nostra pregària».

Al Santuari de la Mare de Déu de la Cisa (Maresme) també l'últim dijous de cada mes, a dos quarts de sis del vespre, cada vegada una parròquia diferent de l'arxiprestat s'encarrega de fer-hi una pregària. En la pregària de dijous 28 de març es va pregar, seguint les pregàries del Monestir de Sant Pere de les Puelles: «Pels exiliats i totes les persones imputades; que arribi el moment que siguin alliberats d'aquesta injusta càrrega. Preguem. Pels jutges i fiscals del tribunal; que les seves actuacions tinguin com a base la veritat i la justícia. Preguem. Pels advocats; que estiguin encertats en la defensa dels seus clients i vetllin pels seus drets. Preguem. Pels testimonis; que en les seves declaracions siguin rigorosos amb la veritat. Preguem. Pel nostre poble; que, mantenint-nos en la no-violència, continuem defensant els nostres drets. Preguem.»

Seria bo que sorgissin més grups de pregària per totes les nostres diòcesis. Seria un gest que exiliats, presos i processats de segur agrairien. Llàstima que hi hagi rectors que, encara ara, ho impedeixin a l'emparedada d'una suposada neutralitat. Ara i aquí el silenci, precisament, no és neutral. —J.M.

Recull d'informacions i comentaris d'Oriol Domingo, Joan Maluquer, Ramon M. Nogués i Xavier Semillas

Agenda

La plataforma Església i Catalunya organitza del 27 d'abril al 2 de juny, al Centre Cultural de Terrassa, un cicle interessantíssim d'activitats amb motiu del 150è aniversari del naixement del cardenal Vidal i Barraquer. Sota el tema general «Vidal i Barraquer: diàleg i coherència» al llarg de tots els dies es podrà visitar l'exposició *Verdaguer segrestat, la utilització del mite durant el franquisme* (visites guiades cada diumenge). Completaran aquest cicle diverses conferències, un documental, la presentació d'un llibre i un recital poètic, que detallarem a continuació:

- Dimarts 30 d'abril (horari a determinar): debat «La justícia en temps miserables» amb Carme Herranz, el magistrat emèrit de la sala IV del Tribunal Suprem Jordi Agustí i Julià i, com a moderador, Lluís Busquets i Grabulosa.
- Dimarts 7 de maig, a les 7 del vespre: documental *Hereus d'un cardenal proscrit*.
- Dimarts 14 de maig, a les 7 del vespre, conferència de Carles Puigferriat: *Operació Verdaguer segrestat; El franquisme i la lluita per l'apropiació del mite*.
- Dissabte 18 de maig, a les 9 del vespre, recital poètic a càrrec de Lluís Soler: *Oir Canigó de Jacint Verdaguer*.
- Dimarts 21 de maig, a les 7 del vespre, presentació del llibre *La mitra i l'exili* amb Manuel Castellet.
- Dimarts 28 de maig, a les 7 del vespre, conferència de Joan B. Culla: *L'abat Escarré i l'Església catalana durant el franquisme, en el cinquantenari de la seva mort*.
- Clourà els actes Carme Torrents diumenge 2 de juny, a les 12 del migdia, amb la darrera visita guiada a l'exposició *Verdaguer segrestat*.

Montserrat Morera

Pasqua: llibertat per als captius

En la divisa que Jesús de Natzaret posà a la llinda del seu missatge, hi figura: «Proclamar als captius la llibertat.» Aquesta expressió forma part de la inauguració del seu ministeri a la sinagoga de Natzaret (Lc 4,18). Jesús la pren d'un dels grans profetes d'Israel, Isaïes, que l'anuncia en el seu brillant horitzó messiànic (Is 61,1).

En realitat aquest missatge és repetit en el profetisme d'Israel i és el ressò constant d'aquella epopeia de l'Èxode, fet fundacional de la independència política d'Israel, alliberat de l'opressió de l'imperi egipci. El «pas» a la llibertat, la Pasqua, resta així referit com la dinàmica fonamental que ha d'orientar el poble. Els cristians ens considerem hereus d'aquesta felicitat dinàmica d'alliberament. Es tracta d'un alliberament integral que implica el món interior de cada u, la societat en què viu, els grups amb què es relaciona i els pobles de tot aquest estimat Planeta Blau. Per això, els cristians ens sentim especialment seduïts en la festa de Pasqua per la crida profètica a l'alliberament. Sabent, això sí, que la sortida de l'opressió egípcia significà l'entrada en un desert. No som ingenus: la llibertat no és fàcil.

Una qüestió interessant és la que fa referència als esclavatges de què ens hem d'alliberar. Podem evocar alguns dels captius pendents d'alliberament:

—cada u de nosaltres en la mesura que estem esclavitzats per aspectes del nostre propi món intern;

—els que són captius per la malícia o la venjança dels qui imposen els seus interessos a qualsevol preu, o ignoren que la injustícia marca la vida a moltes persones, simplement pel lloc on han nascut;

—les víctimes de la inevitable arbitriietat de la justícia quan no pot o no vol distingir entre delinqüents i malalts, o entre transgressors i genis, o és víctima de la supèrbia insultant del poder;

—els pobles i les nacions dels cinc continents que, pel seu caràcter minoritari en relació a les seves estructures polítiques de referència (nacions sense Estat), són abassegats «democràticament» pels criteris majoritaris dels qui els dominen per la força;

—aquells que, quan pregunten, es creuen superiors als altres (Lc 18,9-14).

La Pasqua és, doncs, un fet que ens afecta en totes les dimensions del viure. Que la Pasqua pugui ser llevat d'alliberament integral arreu i per a tothom.

Ramon M. Nogués